

TIDENS GÅNG

Solen går upp i dag kl. 9.22 och ner kl. 15.12 (Helsingfors).

Namnsdagar i dag **Abraham, Aapo, Rami** och **Aappo** och i morgon **Isak, Iiro, Iisakki, Iikka** och **Isko**.

I DAG
1895
1921
1947

18 DECEMBER 1895
hängdes i Cornwall i Storbritannien de två

unglingarna Russel Pascos och Dennis Whitty för mordet på den ensamstående lantbrukaren William Rowe. De hade sett honom i byn Constantine och fått intrycket att han hade pengär. Efter mordet i hans hem sökte de efter pengar men hittade bara några pund. Polisen hade bättre lycka. Hos den mördade fann de tusentals fempundsedlar gömda dels i skorstenen och dels bakom en bjälke under taket i ladan. En defekt på ett motorcykeldäck fällde mördarna.

Finlandspris till sju konstnärer

Kulturminister Stefan Wallin (SFP) belönade sju konstnärer med Finlandspris på fredagen. Prissumman är 30 500 euro.

De belönade är skådespelaren Hannu-Pekka Björkman, författaren Leena Krohn, grafikerna Kaisa och Christoffer Leka, kompositören Magnus Lindberg, kläddesignern Marja Rak och serietecknaren Jussi "Juba" Tuomola.

Finlandspriset är kultur- och idrottsministrernas och statsmaktens erkänsla och samtidigt ett tack för konstnärligt arbete. **FNB**

Kuntsi-chef avgår

Museichef **Anne-Maj Salin** vid Kuntsis museum för modern konst i Vasa lämnar sin post. Vasa stad och Salin gjorde på fredagen upp ett avtal enligt vilket Salin får 50 000 euro i ersättning och avgår i februari.

Det här är kanske den bästa möjliga lösningen för staden av alla dåliga lösningar, säger **Heikki Loukola**, direktionsordförande för Tikanojas konsthem.

Salin har varit chef såväl för Tikanojas konsthem som för Kuntsi.

Det har funnits oklarheter i museets ekonomi. Vasa stad har undersökt oklarheterna i en intern granskning. Avskedsavtalet innebär att de inte längre behandlas. **FNB**

Krigsbarnens lidande tystades ner

"Jag ville stanna i Sverige"

HANGÖ Under krigsåren skeppades 80 000 barn till Sverige och Danmark för att undkomma stridigheterna. Hangöbon **Pertti Kavén** var en av dem. I dag disputerar han med en avhandling, som lyfter fram frågor ingen tidigare vågat tala om.

– Jag var två och ett halvt år gammal när jag fördes till Sverige. Då jag ett år senare återvände var jag helt svenskspråkig. Jag grät konstant, och kände inte igen mina biologiska föräldrar. Allt jag ville var att resa tillbaks.

Pertti Kavén är nu 69 år. Han disputerar i dag vid Helsingfors universitet med avhandlingen, som bär namnet *I skuggan av det humanitära*. I den avslöjar Pertti de politiska mekanismer som dölde sig bakom ett av nedtystade kapitlen i landets historia.

"De som stannade i Sverige kallades krigsförluster. Vad man helt glömde bort var barnens bästa."

Pertti Kavén

– Det var ett politiskt maktspel. De politiska krafterna som var för barnflyttningar var starkare än de krafter som opponerade sig, säger han.

– Då Sverige erbjöd sig att ta emot finländska barn sade minster Juho Koivisto först "nej". Han ville ha krigshjälp och förnödenheter i stället till Finland.

Landets andra ledare, inklusive marskalk Mannerheim, gav slutligen grönt ljus för grannländerna att ta emot barnen.

"Jag var inte alls lycklig"

Av sin egen vistelse i Sverige minns Pertti bara glimtar.

– En av mina starkaste minnesbilder är när jag och min fosterfamilj besökte sågverket i Tibro. Under sågen fanns en fors, och jag var livrädd för att falla ned i den. Då tog familjens 18-åriga son Eine mig i famnen. Jag kommer fortfarande ihåg känslan av trygghet, när jag stod där, med hans armar runt mig.

Under året i Sverige lyckades Pertti helt förtränga sina finska rötter. Att sedan återvända till Finland blev smärtsamt för honom.

– Mina föräldrar kunde inte ett ord svenska, och jag förstod inte vad de sade. Medan jag var borta hade min mamma fött en son till. Då

jag kom tillbaka var han bara tre månader, och krävde hennes fulla uppmärksamhet, säger Pertti och visar ett blekt, svartvitt fotografi.

På bilden står han bakom en barnvagn, och i vagnen sitter hans lillebror. Perttis mun är sammanbiten och ögonen är hårda.

– Jag var inte alls lycklig.

Känslorna försvann

Perttis förhållande till sina föräldrar blev aldrig någonsin riktigt bra.

Det fanns en klyfta mellan dem – han hade varit borta, de känslomässiga banden hade kapats. Visst behandlade de honom väl, men så fort krigsåren eller barntransporterna kom på tal tystnade föräldrarna. De ville bara glömma.

Önskar du att de hade låtit dig förbli i Sverige?

– Absolut. Jag ville stanna där – det var där jag hade min riktiga familj. Jag har fortfarande kontakt med min fostersyster, hon är den enda som är vid liv. Efter att jag hade kommit tillbaka till Finland reste jag alltid till Sverige om somrarna.

Stress och depression

Av de 80 000 barn som bodde hos fosterföräldrar under krigsåren blev bara omkring 7 000 kvar. Resten återvände till Finland. Fastän såväl många barn som föräldrar önskade att de hade fått stanna.

– Men Barnflyttningsskommittén, som höll i trädrarna, ville ha hem dem. Vi hade redan förlorat 95 000 unga män i kriget – landet klarade inte av att mista fler, menade man. De som ändå blev kvar i Sverige kallades "krigsförluster". Politiken gick först – och vad man helt glömde bort var barnens bästa.

För några år sedan gjordes en stor undersökning bland de barn som återvände. Det visade sig att de oftare var deprimerade. Dessutom led de av förhöjda kortisolnivåer – vilket innebär att de aldrig riktigt kan slappna av, utan ständigt är på hjälpspann.

– Majoriteten av barnen hade det bra Sverige, men många blev rotlösa, och förlorade förmågan att lita på andra människor. Om bara föräldrarna hade vågat tala med sina barn hade allting varit annorlunda – då hade de kunnat bearbeta ångesten. Men skuld känslorna var för starka. Och genom att tåga orsakade de dubbelt så mycket skada.

BENJAMIN KNOPMAN

benjamin.knopman@vastranyland.fi

Pertti Kavén med sin lillebror, strax efter att han hade återvänt från Sverige.

FOTO: PRIVAT

Nu bryter Pertti Kavén tystnaden kring barntransporterna.

FOTO: NINA AHTOLA